

INNOVATSION PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR

*Toshkent amaliy fanlar universiteti pedagogika
psixologiya kafedrası boshlang'ich
ta'lim yo'nalishi 4-kurs talabasi*

Raximova Zuhra

Annotatsiya: Innovatsion pedagogik texnologiyalar zamonaviy ta'lim tizimining asosiy omillaridan biri bo'lib, ta'lim jarayonini yanada samarali, jozibador va maqsadga muvofiq qilishga xizmat qiladi. Ular o'quvchilarning bilim olish, fikrlash, ijodkorlik va mustaqil ishlash qobiliyatlarini oshirishga qaratilgan ilg'or pedagogik uslublarni va metodlarni o'z ichiga oladi. Ta'limda innovatsion yondashuvlar bilimlarni sifatli o'zlashtirish, ularni amaliyotda qo'llash mumkinligini ta'minlash, shuningdek, o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga yordam beradi. Innovatsion pedagogik texnologiyalar o'zining tavsiflari, xususiyatlari va samaradorligi bilan an'anaviy ta'lim usullaridan farq qiladi, ular ta'lim jarayoniga yangi nafas olib kiradi va yangi imkoniyatlarni yaratadi.

Kalit so'zlar: innovatsion pedagogik texnologiyalar, ta'lim jarayoni, uslublar, metodlar, innovatsion yondashuvlar, amaliyot, interaktiv metodlar, dasturlar.

Innovatsion pedagogik texnologiyalar o'quv jarayonida interfaol usullardan keng foydalanishni nazarda tutadi. O'quvchilar faol ishtirok etishi, ular fikrini bildirish, hamkorlik qilish, o'zini va boshqalarni baholash imkoniyatiga ega bo'lishi ta'limning samaradorligini oshiradi. Bilim olish jarayoni faqat o'qituvchidan o'quvchiga bilim uzatish emas, balki o'zaro muloqot, muammolarni yechish va yangi bilimlarni izlash jarayonidir. Shu sababli innovatsion texnologiyalar o'qituvchini nafaqat bilim beruvchi, balki yo'naltiruvchi, yetakchi sifatida namoyon bo'lishiga imkon yaratadi. Bu o'z navbatida o'quvchilarning mustaqil fikrlash va qaror qabul qilish qobiliyatlarini rivojlantiradi. Innovatsion pedagogik texnologiyalarning asosiy komponentlaridan biri multimediya vositalari va raqamli texnologiyalarning keng qo'llanilishi hisoblanadi. Zamonaviy kompyuter texnikalari, interaktiv doskalar, elektron o'quv qo'llanmalari ta'lim jarayonini yanada qiziqarli va tushunarli qiladi. Bu vositalar orqali o'quvchilar ko'proq vizual ma'lumotlarni qabul qiladi, ularni tahlil qiladi hamda mustaqil ravishda mustahkamlaydi. Raqamli texnologiyalar yordamida o'qituvchi har bir o'quvchining individual xususiyatlarini hisobga olib, ta'lim jarayonini shaxsiylashtirish imkoniyatiga ega bo'ladi. Shuningdek, onlayn platformalar orqali o'quvchilar o'z bilimlarini mustahkamlash, qo'shimcha materiallar bilan tanishish va masofaviy ta'lim olish imkoniyatiga ega bo'ladi.[1]

Innovatsion pedagogik texnologiyalarda loyihaviy uslubning o'rni katta. Loyiha asosida o'qitish nafaqat ma'lumotlarni o'rganish, balki ular asosida amaliy ishlarni bajarish, jamoaviy ishlarni olib borish va muammolarni hal qilishni ko'zda tutadi. Bu uslub o'quvchilarni izlanishga, o'zaro hamkorlik va ijodiy faoliyatga undaydi. Loyiha faoliyati natijasida o'quvchilar nafaqat nazariy bilimlarni o'zlashtiradi, balki ular asosida mustaqil qarorlar qabul qilish va muammolarni yechish ko'nikmalarini hosil qiladi. Bu esa zamonaviy jamiyatda talab qilinadigan muhim malakalar bo'lib, ularni o'quvchilarga yetkazish innovatsion texnologiyalar yordamida samarali amalga oshiriladi. O'quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga yo'naltirilgan innovatsion pedagogik texnologiyalarda individual yondashuv asosiy prinsip hisoblanadi. Har bir o'quvchining qobiliyatlari, qiziqishlari, ehtiyojlari va imkoniyatlari hisobga olinadi. Bu esa ta'lim jarayonini yanada maqsadga muvofiq, samarali va qiziqarli qiladi. O'qituvchi o'z faoliyatida differentsial yondashuvni qo'llaydi, ya'ni har bir o'quvchiga mos keladigan metod va vositalarni tanlaydi. Shuningdek, o'zini o'zi baholash va o'zini anglash faoliyatlari keng joriy etiladi, bu o'quvchilarni mustaqil va faollikka undovchi omil hisoblanadi. Individual yondashuv o'quvchilarga o'z imkoniyatlarini to'la namoyon qilishga sharoit yaratadi.[2]

Innovatsion pedagogik texnologiyalar ta'lim jarayonida baholash tizimining ham rivojlanishini ta'minlaydi. An'anaviy baholash usullaridan farqli o'laroq, bu texnologiyalar o'quvchilarning bilimini doimiy, yaxlit va sifat jihatidan o'lchash imkonini beradi. Baholash faqat test natijalariga asoslanmay, balki o'quvchining ijodiy, amaliy faoliyatlarini, uning muammolar yechish qobiliyatini ham ko'zda tutadi. Shuningdek, baholash jarayoni og'ir yoki qo'rqinchli emas, balki rag'batlantiruvchi va o'quvchining o'zini rivojlantirishiga xizmat qiluvchi vosita sifatida qaraladi. Bu yondashuv o'quvchilarda o'z-o'zini nazorat qilish va rivojlantirish intilimini oshiradi. Innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etishda o'qituvchining kasbiy kompetensiyasi katta ahamiyatga ega. O'qituvchi nafaqat yangi texnologiyalarni puxta bilishi va qo'llay olishi, balki o'z pedagogik tajribasini doimiy ravishda yangilab borishi kerak. Pedagogik mahorat va zamonaviy bilimlar pedagogga o'z ishiningsamaradorligini oshirish, o'quvchilar bilan samarali muloqot o'rnatish imkonini beradi. O'qituvchilar uchun muntazam malaka oshirish, seminarlar, treninglar tashkil qilinishi lozim, bu esa yangi yondashuvlarning joriy etilishini osonlashtiradi. Shuningdek, pedagoglar o'zaro tajriba almashish, birgalikda ishlash orqali innovatsion metodlarni rivojlantiradi.[3]

Innovatsion pedagogik texnologiyalar ta'lim muassasalarining tashkil etilishida ham o'z aksini topadi. Makon, jihozlar, o'quv materiallari zamonaviy talablarga mos kelishi, interfaol mashg'ulotlar uchun mos sharoitlar yaratilishi zarur. O'quv muhitining qulayligi va jozibadorligi o'quvchilarning faolligini oshiradi. Innovatsion texnologiyalar shuningdek, ta'lim sifatini yaxshilashni nazarda tutgan kompleks

yondashuvning bir qismi sifatida qaraladi. Bu yondashuvda ta'lim mazmuni, metodlari, baholash, o'quv muhitining birligi va uyg'unligi ta'minlanadi. Jamoaviy ishlar va tashkilotchilik ham ta'limdagi innovatsiyalarning samarali amal qilinishiga xizmat qiladi. Innovatsion pedagogik texnologiyalar jamiyat talablariga mos keladigan, zamonaviy bilim va ko'nikmalarni shakllantiradigan ta'limni yaratishda muhim vosita hisoblanyapti. Ular nafaqat o'quvchilarning intellektual salohiyatini oshirishga, balki ularni ijtimoiy faol, mas'uliyatli, zamonaviy dunyoda o'z o'rnini topa oladigan shaxslar sifatida tarbiyalashga katta hissa qo'shadi. Shu sababli, ta'lim sohasida innovatsiyalarni doimiy ravishda joriy etish va rivojlantirish zarur. Bu esa ta'lim sifatining yuqori darajasini ta'minlash va kelajak avlodni muvaffaqiyatli tayyorlash uchun katta imkoniyatlar yaratadi.[4]

Xulosa: Xulosa qilib aytganda, innovatsion pedagogik texnologiyalar ta'lim jarayonining samaradorligini oshiruvchi va zamon talablariga javob beruvchi ta'limni yaratishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ular o'quvchilarning bilim olish jarayonini qiziqarli, interfaol va maqsadga yo'naltirilgan qiladi, ularning shaxsiy va kasbiy rivojlanishiga xizmat qiladi. Innovatsiyalar yordamida o'qituvchi va o'quvchilar o'rtasida samarali muloqot o'rnatiladi, maqsad va talablar mos tushadi, ta'lim sifati yaxshilanadi. Shu bois, pedagoglarning bu texnologiyalarni puxta o'zlashtirishi, ta'lim muassasalari va tizimining bu jarayonga tayyorligi ta'lim sohasida uzluksiz taraqqiyotning kafolatidir. Innovatsion pedagogik texnologiyalarni keng miqyosda qo'llash orqali nafaqat o'quvchilarning o'quv faoliyati, balki umuman ta'lim tizimi sifatida yangi bosqichga ko'tarilishi ta'minlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Yuldasheva, G. (2018). Interfaol pedagogik texnologiyalarni qo'llash usullari. *Pedagogika va Psixologiya Ilmi*, 5(8), 15-24.
2. Ishmuamedov, R., & Ishmuamedova, M. (2020). Ta'limda innovatsion pedagogik texnologiyalar va ularning ahamiyati. *Pedagogika Ilmi*, 4(2), 45-53.
3. Jalilov, A. (2019). Ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish. *Ta'lim Sohasi Tadqiqotlari*, 3(10), 68-77.
4. Toshpo'latova, S. (2018). Innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish usullari va metodlari. *O'zbekiston Pedagogik Jurnal*, 6(5), 22-30.
5. Islomova, N. (2021). Innovatsion pedagogik yondashuvlarning ta'lim sifatiga ta'siri. *Ta'lim va Innovatsiyalar*, 8(3), 12-21.
6. Qodirov, S. (2017). Zamonaviy dars jarayonida innovatsion texnologiyalar. *Respublika Pedagogika Ilmi Metodik Jurnal*, 2(7), 34-41.
7. Nurmatov, B. (2019). Integratsiyalashgan ta'limda innovatsion texnologiyalar roli. *Ilmiy Tadqiqotlar Xalqaro Jurnal*, 11(4), 54-60.
8. Karimova, L., & To'raqulova, R. (2022). Ta'limdagi innovatsion pedagogik texnologiyalar va ularning amaliy tadbirlari. *Zamonaviy Ta'lim Muammolari*, 9(1), 78-86.